

Niesakramentalne formy liturgiczne

1. Błogosławieństwa

Pragnienie, aby błogosławić osoby i rzeczy, ma długą tradycję. Jest ona głęboko zakorzeniona nawet w życiu osób, które niezbyt regularnie uczestniczą w liturgii. Błogosławieństwa mają większe znaczenie w tradycyjnych wspólnotach kościelnych niż w zsekularyzowanych środowiskach, choć nierzadko o błogosławieństwa proszą ludzie niewierzący. Życzenia te mogą przybrać różne formy: błogosławieństwo osób (dzieci, dorosłych przy okazji urodzin czy rocznicy ślubu), błogosławieństwa przy różnych okazjach (samochodu przy okazji dłuższej podróży, szkoły, warsztatów pracy, szpitali, itd.), przedmiotów kultu.

Niektóre Komisje Liturgiczne przedstawiły tłumaczenia czy oficjalne opracowania *Księgi błogosławieństw*, która częściowo używana jest w formie agendy, częściowo jako źródło inspiracji. Nawet w krajach, w których nie wydano jeszcze oficjalnie tej książki, istnieją teksty wychodzące naprzeciw potrzebom duszpasterskim.

Błogosławieństwa dokonywane przez świeckich: W praktyce ten typ błogosławieństw sprawowany jest rzadko. Powód jest prosty, dla wielu ludzi ważne jest, aby błogosławieństwo wypowiedział kapłan albo by duchowny uczynił przynajmniej znak krzyża nad rzeczą czy osobą. Mimo to rozpowszechnione są inne praktyki błogosławieństwa: wielu ludzi żegna się wodą święconą, wchodząc do kościoła, są praktykowane błogosławieństwa domów, rzadziej domowników, rodzice błogosławią wieczorem swoje dzieci. Istnieją także publikacje, które zawierają wszystkie możliwości błogosławieństw w rodzinie i które zachęcają do tej praktyki (posiłki w gronie rodziny, urodziny, pory roku, zaręczyny itp.).

Często się zdarza, że o błogosławieństwo proszą ludzie bardzo luźno związani z życiem kościelnym. Słusznie błogosławieństwa są wykorzystywane jako formy ewangelizacji tych, którzy o nie proszą. Francja w swej odpowiedzi zwróciła uwagę na trzy aspekty błogosławieństw (por. „Celebrer” nr 285, s. 23-24): wspólnotowy (błogosławieństwo domaga się i dotyczy całego Kościoła), biblijny (głoszenie słowa Bożego wychodząc z Biblii), uwielbienia Boga (błogosławiony bądź ...). Przez to akcent pada bardziej na osobę niż na rzecz (tzn. np. bardziej jest błogosławiony kierowca niż samo auto).

2. Inne formy liturgiczne

O zawieraniu małżeństwa, przy którym świadkiem urzędowym jest świecki, zameldowała tylko Portugalia i niemieckojęzyczna Szwajcaria. Z trzech względów nie ma tego problemu w innych krajach: brak pozwolenia na asystowanie przy zawieraniu małżeństw, liczba zawieranych małżeństw w kościele nie jest duża, obecność kapłana nie stanowi problemu. Błogosławieństwo przy okazji zawierania drugiego (niesakramentalnego) małżeństwa w większości krajów nie jest praktykowane. Zapytania w tej sprawie są jednak faktem (np. Niemcy). Broszura z

wyborem tekstów i błogosławieństw ukazała się w jednej z diecezji belgijskich (Bruggia). Publikacja ta ma wykluczyć niedozwolone praktyki, a także ich zbyt wielkie podobieństwo do liturgii sakramentu małżeństwa oraz jasno podkreślić różnicę między nimi a oficjalnym obrzędem. We wszystkich innych krajach wskazano, że wszystko, co dzieje się w związku z drugim (cywilnym) małżeństwem, jest sprawą prywatną.

Następujące zdanie w ankiecie Austrii wydaje się interesujące:

Można zaprosić zawierających drugie (niesakramentalne) małżeństwo, aby przez udział we Mszy powierzyli siebie i swoje wspólne życie Bogu.

Obrzędy pogrzebu

W wielu krajach, w wieczór poprzedzający pogrzeb, istnieje praktyka czuwania przy zmarłych (np. modlitwa różańcowa), które jest prowadzone przez osobę świecką. Niektóre diecezje austriackie (Wiedeń, Linz, Feldkirch) pozwoliły także, aby obrzędem pogrzebu przewodzili świeccy. Gdzie indziej wskazuje się na modlitwę w domu zmarłego jak również w momencie pogrzebania urny czy popiołów.

Trzy uwagi:

- Węgry podkreślają, że świeccy z trudem są dopuszczani do przewodniczenia obrzędowi pogrzebu, gdyż ludzie domagają się, aby w pogrzebie uczestniczył duchowny.

- Francja kładzie nacisk na grupy świeckich, które odgrywałyby nie tylko rolę w liturgii pogrzebu, ale oprócz tego towarzyszyły pogrążonej w smutku rodzinie i byłyby już obecne przy zbliżającej się śmierci.

- W Niemczech i holenderskojęzycznej Belgii zauważa się konkurencję firm pogrzebowych oferujących wszelkie usługi. Są one wyzwaniem dla Kościoła, który musi uczynić bardziej widoczną niezwykłość obrzędów chrześcijańskich.

Inne pytania: Wzrastająca liczba kremacji wymaga przystosowania obrzędów. Jakie znaczenie mają tradycyjne obrzędy pożegnania (pokropienie wodą święconą, kadzidło) w przypadku, kiedy kremacja została dokonana już przed obrzędami pogrzebu, a urna stoi przed ołtarzem?

Chrzest

Chrzest dzieci jest nadal życzeniem, wyrażanym nawet przez rodziny, które są daleko od Kościoła. Czasem wydaje się, że w tym przypadku modlitwa i błogosławieństwo są bardziej wskazane. Są ci rodzice gotowi zadać sobie pytanie o ich stosunek do Boga? Doprowadzi takie błogosławieństwo do tego, że taka modlitwa wdzięczności i prośby za dziecko stanie się punktem wyjścia do późniejszego ochrzczenia dziecka?

W Belgii podejmuje się wielkie starania w celu kształcenia i szkolenia świeckich. Celem jest chęć powierzenia świeckim sprawowania kultu, co przy braku kapłanów wydaje się być bardzo ważne. Będą oni mieli zadania w związku z czuwaniem modlitewnymi (np. w Adwencie i w czasie Wielkiego Postu, w wieczór poprzedzający pogrzeb), a także w świętowaniu niedzieli bez udziału kapłana. Ci, którzy

ukończyli takie szkolenia, do wykonania swych funkcji potrzebują zlecenia ich parafii.

Trzeba zwrócić uwagę na dwa problemy:

Z jednej strony Eucharystia jest zbyt łatwo zastępowana przez świętowanie bez udziału kapłana! Zbyt mało się robi, aby zgromadzić wiele parafii na jednym sprawowaniu Eucharystii.

Z drugiej strony struktura celebracji bez udziału kapłana zbyt ubożnia się do struktury Mszy. Do tego dodaje się modlitwę dziękczynną między liturgią słowa a komunią, tak że właściwie nie można zauważyć już różnicy.

Celebracja liturgii godzin w odpowiedziach ankietowych prawie się nie pojawia, jedyny wyjątek stanowi doświadczenie lekarza z Arras („Celebrer” nr 257) i rubryka „Seigneur, ouvre mes levras” w tej samej ankiecie.

3. Koncerty w kościołach

Tu zasygnalizowano niewiele problemów. W niektórych krajach można spotkać ten fenomen rzadko, w tych przypadkach przestrzega się bardziej lub mniej przepisów. W Portugalii ubolewa się, że nie dochodzi do prawdziwego dialogu między hierarchią kościelną a kręgami, które chcą wyrazić swe kulturalne i religijne odczucia w ramach koncertu.

Nigdzie nie zauważono, aby takie inicjatywy miały prawdziwy wpływ na wspólnotę wierzących. Mimo to takie wydarzenia muzyczne mają wartość prawdziwie religijną (szczególnie w związku z Adwentem i Bożym Narodzeniem). W zasadzie postuluje się otwarcie kościołów (często ich właścicielem jest państwo) na wszystko, co zgadza się z sakralnym charakterem przestrzeni kościelnej oraz zaprasza uczestniczących, aby przeżyć postawę podziwu i kontemplacji (por. ciekawy tekst w „Celebrer” nr 290, s. 12).

(Tłum. ks. Jerzy Paliński)

Z dokumentu II Polskiego Synodu Plenarnego

Ewangelizacja kultury i środków społecznego przekazu

73. (...) Jest rzeczą wskazaną, aby koncerty organowe łączyć z krótką liturgią słowa Bożego, a przynajmniej z odczytaniem wybranego tekstu biblijnego czy poezji religijnej.

Poziom wykonawstwa muzyki kościelnej zależy przede wszystkim od organistów, od ich osobistej kultury muzycznej. Należy rozwijać szkolnictwo, także wyższe, kształcące organistów. Obowiązkiem odpowiednich referentów kurii diecezjalnych jest organizowanie rekolekcji i kursów dokształcających, służących podnoszeniu kwalifikacji muzyków kościelnych. Organiści, wraz z duchowieństwem parafialnym i katechetami, są szczególnie powołani do uczenia śpiewu w kościele oraz do organizowania chórów i zespołów parafialnych.